

RESTAURAREA UNUI POCAL DE CRISTAL DIN SEC. XVII DIN COLECȚIA MUZEULUI NAȚIONAL BRUKENTHAL DIN SIBIU

Gheorghe BULETEANU

Laboratorul de Conservare și Restaurare al Muzeului Național Brukenthal

ABSTRACT: *In 17 century Albert Huet receives from the prince of Transylvania, Ștefan Bocskai, a beaker mounted in gold. This beaker was made from crystal, manual engraved and it was donated to Brukenthal Museum. In time this beaker suffered some damage and needed to be restored. The cap of them was broken in 4 pieces and the beaker presents a previously bad "restoring". The restoration consists in dismantling both pieces, beaker and the cap, and cleaning each part with chemical solution. After that, the parts were rebounded with epoxy resin Loctite 3430.*

INTRODUCERE

La 1 ianuarie 1557 se naște la Cluj Ștefan Bocskai. După efectuarea unui stagiu la curțile din Viena și Praga se va reîntoarce în Transilvania la curtea lui Ștefan Bathory. După o intensă activitate politică desfășurată în interiorul Imperiului, la 1604, va reveni în Transilvania. Se presupune că odată cu revenirea sa și înainte de a fi numit principe al Transilvaniei la 1605 de către Dieta de la Mediaș, având nevoie de sprijinul sașilor din Sibiu, Bocskai îi va dăruia comitelui sașilor, Albert Huet (1537-1607), un pocal gravat, din cristal, cu monturi de aur emailat. Pocalul a ajuns în posesia Bisericii Evanghelice care l-a donat ulterior Muzeului Brukenthal necunoscându-se, însă, data intrării exacte a piesei în colecțiile muzeului.¹

În urma unei necesități expoziționale dar, mai ales, a unor degradări mecanice care afectau întreaga stare de conservare, pocalul a fost predat pentru restaurare, Laboratorului de Restaurare și Conservare al Muzeului Național Brukenthal din Sibiu.

STAREA DE CONSERVARE

Pocalul este lucrat dintr-o sticlă superioară, documentația amintește de cristal², cu trei monturi de aur emailate, una la baza piciorului, o a doua la mijloc iar cea de-a treia în partea superioară a piciorului. Pe corpul pocalului este gravat mecanic, un motiv floral. Capacul prezintă și el o montură de aur emailată în partea superioară.

La o primă analiză vizuală s-a observat că pocalul a mai fost „restaurat” într-un mod neadecvat și inestetic, printr-o asamblare precară și utilizare în exces de adeziv aceasta intervenție nefiind consemnată. Capacul s-a prezentat parțial asamblat iar patru dintre fragmente erau desprinse total. Tot de la intervenția anterioară se mai observă urme de surplus de adeziv iar în adânciturile zonelor gravate, pe alocuri, se observă o irizație aurie. Paharul de cristal nu era fixat ferm în montura metalică iar unele fragmente se mișcau la o simplă atingere.

INVESTIGAȚII

Microanalizele chimice efectuate³ au constatat că irizațiile aurii erau urme ale depunerilor de grăsime iar adezivul folosit anterior era probabil de tip AGO⁴

PROPUNERI DE RESTAURARE

În urma stabilirii diagnosticului, s-au făcut următoarele propuneri de restaurare:

---

¹ Benigni, vol. 2, pp. 162 și 169.

² *Ibidem.*

³ Buletin de analiza nr. 1437/2002

⁴ Adeziv utilizat în anii 1960- 1970, realizat prin dizolvarea celuloizului în acetona

Dezasamblarea totală atât a pocalului cât și a capacului întrucât datorită îmbătrânirii materialului folosit ca adeziv acesta putea duce la instabilitatea piesei

Înlăturarea adezivului utilizat anterior, operațiune necesară pentru asigurarea unei aderențe cât mai bune între fragmente și noul adezivul

Curățirea și degresarea fragmentelor, fiind necesară pentru înlăturarea diferitelor tipuri de depuneri constatate în urma analizelor efectuate.

Reasamblarea lor

RESTAURARE

Tehnicile de restaurare aplicate au constat în:

Dezasamblarea atât a pocalului cât și a capacului care s-a efectuat cu mare atenție. Întrucât vechiul adeziv era pe bază de acetonă, pentru maleabilizarea lui s-au folosit tampoane de vată îmbibate cu alcool și acetonă. În urma dezasamblării au rezultat 10 fragmente care compuneau capacul și 6 fragmente care compuneau pocalul. Deoarece după uscarea adezivului utilizat anterior devenea casant, de pe fragmentele rezultate în urma dezasamblării l-am înlăturat total, mecanic cu bisturiul.

Degresarea fragmentelor s-a făcut cu tetraclorură de carbon.

Pentru înlăturarea depunerilor mecanice și a curățirii accesoriilor metalice am optat pentru o soluție apoasă de Complexon III, cu soluție tampon, cu o concentrație de 5 %, la pH 6, curățire care s-a făcut în cuve speciale și a fost ținută sub o atentă observare pentru a se evita deteriorarea sticlei sau a monturilor

Neutralizarea s-a făcut în mai multe băi de apă distilată.

După uscarea naturală, pentru reasamblarea fragmentelor am utilizat un adeziv epoxidic, Loctite 3430 datorită indicelui de refracție apropiat de cel al sticlei⁵.

CONCLUZII

În acest mod am intervenit la o piesă unicat pentru Muzeul Brukenthal, o piesă de o valoare istorică deosebită, redându-i rezistența mecanică și un aspect cât mai apropiat de cel inițial.

BIBLIOGRAFIE

Benigni Plenderleith – Werner 1971	P. Benigni, <i>Transilvania Periodisch Zeitschrift</i> , vol. 2. Plenderleith, H.J și Werner, A.E.A., <i>The Conservation of Antiquities and Works of Art</i> , Oxford University Press, London, 1971.
Wihr 1977	R. Wihr, <i>Restaurierung von Keramik und Glas</i> , Munchen, 1977.
Colecția „Arbeitsblätter für Restauratoren”, 1968-2000. Bezborodow 1975	M. A. Bezborodow, <i>Chemie und Tehnologie der antiken und mittelalterlichen Glaser</i> , Mainz, 1975.

LISTA ILUSTRAȚIEI / ILLUSTRATION

Fig. 1. Pocal înainte de restaurare. Beaker before restoration.

Fig. 2. Capac pocal înainte de restaurare. Cap before restoration.

Fig. 3. Detaliu. Detail.

Fig. 4. Pocal după restaurare. Beaker after restoration.

---

⁵ Adeziv testat în prealabil și recomandat de literatura de specialitate

Fig. 1

Fig. 2

Fig. 4

Fig. 5